

Trabzon Ticaret Borsası'nın kuruluşunun 95'inci yıldönümü



thi – 1926'dan bugüne Trabzon Ticaret Borsası'nın hikayesi ve çalışmaları..

İkinci Meşrutiyetin ilanından sonra başlatılan Milli İktisat çabalarıyla birlikte Trabzon'da bir Zahir Borsası kurulması için 31 Mart 1909 tarihinde Ticaret ve Nafia Nezareti'ne başvuru yapılmıştı.

Söz konusu başvuruda Trabzon'un Karadeniz'in en önemli iskelelerinden biri olduğu, Erzurum ile olan bağlantılar üzerinden yapılacak ticarete artış olabileceği belirtilerek, Zahir Borsası'nın kurulması talep edilmişti.

Bu başvuruya rağmen araya savaşlar döneminin girmesi ile borsanın kurulması girişimi sonuçsuz kaldı. Ancak 1922 yılında Ticaret ve Zahir Borsası kurulması için girişimlere yeniden başlandı.

Bu çalışmalar neticesinde, şehrin bulunduğu jeopolitik konum ve fındık, fasulye, yumurta gibi ürünlerin ihraç edildiği limanı münasebetiyle alım satımların günün koşullarına göre yapılmasını sağlamak amacıyla 3 Haziran 1926 yılında Ticaret ve Zahir Borsası adı altında kuruluş gerçekleştirildi.

Borsanın kurucuları:

Hatip Zade Mustafa Efendi (Ticaret ve Sanayi Odası azası)

Hacı Ali Hafız Zade Hakkı Efendi (Ticaret ve Sanayi Odası azası)

Yunus Zade Şefik Efendi (Ticaret ve Sanayi Odası azası)

Çulha Zade Hüseyin Efendi (Tüccardan)

Jiji Hochstrasser Mümessili Süleyman Beyzade Nihat Efendi (Tüccardan)

Nemli Zade Tahsin Efendi (Tüccardan)

Dihkan Zade Mahmut Efendi (Tüccardan)

Memişyazıcı Zade Osman Efendi (Borsa Katibi)

Şakir Bey (Borsa Komiseri vekili, Ticaret Müdürü)

Kuruluştta 9 kişi olarak teşekkül ettirilen heyetin 4 azası tüccarlar tarafından seçilmiş, borsa katibi ve komiser vekili Ticaret Müdürü tabii aza sıfatıyla dahil oldu.

Borsanın işlevindeki ilk köklü değişiklik 1943 yılında olmuştur. 4355 sayılı kanuna intibak ile meslek komiteleri ile birlikte borsa meclisi oluşturuldu.

Borsa meclisi 14 üyeden oluşmaktadır. Meclisin içinden 1 başkan ve 4 üye olmak üzere de yönetim kurulu seçilmektedir.

Borsadaki ilk meslek komiteleri şöyle belirlenmişti:

1-Zahire ve hububat

2-Fındık ve Ceviz

3-Yumurta ve fasulye

4-Un

5-Patates

Bu şekildeki oluşum 1951 yılına kadar devam etti. Bu tarih de

5590 sayılı Borsalar Kanunu devreye girdi.

1951 yılından sonra fasulye, yumurta ve patates istihsal ve ihracatında görülen azalma yüzünden bu maddeler üzerinde meslek komitesi teşekkül ettirilmemiş, hepsi Çeşitli Gıda Maddeleri altında toplandı.

Halen Trabzon Ticaret Borsası'nda 5 meslek grubu bulunuyor.

Gruplar şunlardır:

-Hububat-Hububat Mamulleri ve Bakliyat

-Kuru Meyveler

-Çeşitli Gıda Maddeleri, Nebati Yağ ve Margariner

-Canlı Hayvan-Ham Deri ve Bağırsak

Borsa Meclisi 14 üyeden oluşmaktadır.

Borsa Yönetim Kurulu meclis içinde 1 başkan ve 4 üye olmak üzere seçilmektedir.

1951 yılından sonra fasulye, yumurta ve patates istihsal ve ihracatında görülen azalma yüzünden bu maddeler üzerinde meslek komitesi teşekkül ettirilmemiş, hepsi Çeşitli Gıda Maddeleri altında toplanmıştır.

Borsada yörenin fındıktan sonra en önemli tarımsal ürünü olan yaş çay yaprağın da tescili 1995 yılından itibaren yapılmaya başlanmıştır. Çeşitli Gıda Maddeleri grubunda yer almaktadır.

Ürün borsacılığı

Günümüzde salon satış sistemi olarak da adlandırılan ürün borsacılığının benzer uygulaması 1960'lı yıllarda Trabzon'da fındık satışlarında uygulanmıştır.

Yaklaşık 10 yıl sürdürüldükten sonra terk edilen uygulama, günümüzün ekonomik koşullarına ve sisteme uygunluğu nedeniyle

yeniden hayata geçirilmektedir. Trabzon Ticaret Borsası'nda bu konu ile ilgili olarak 1962 yılında yayınlanan bur raporda Őu ibareler yer almaktadır:

“Borsada yalnız fındığın, satış salonunda umuma arz edilerek artırma Őeklinde satışı yapılır. Alım satımların borsa satış salonunda yapılmasını temin için borsaya ait depoların fındık müstahsiline pek cüzi bir ücretle veyahut bedelsiz tahsisi düşünölmektedir. Bu durum sağlanırsa mevcut kantar ihtiyaca kafi gelemeyeceği için daha büyük bir tesis kurulması mümkün görölmektedir.

Borsada salon satış sistemi 1971'de sonlandırılmıŐtır.

Borsanın binası Ticaret ve Sanayi Odası ile işbirliği yapılarak eskisi yıkılarak yeniden inşa edilmiŐ ve 1993 yılında bugünkü haliyle hizmeti sürdürmeye devam etmiŐtir.

Çalışmalar:

-Türkiye fındık rekoltesini tahmin için oluşturulmaya başlanan komitede Trabzon Ticaret Borsası yer aldı. (1947)

-Salon satış yöntemi ile ilk defa Ürün Borsacılığı hayata geçirildi. (1952)

-Borsada ilk yaş çay yaprağı tescili yapıldı. (1995)

-Borsa Dergisi yayınlanmaya başlandı. (2000)

-İhtiyaç sahibi üniversite öğrencilerine burs verilmeye başlandı. (2001)

-Trabzon Gazeteciler Cemiyeti ve sivil toplum kuruluşları ile ortaklaşa Ekonomi Basını TeŐvik Yarışması uygulanmaya başlandı. (2002)

-Kaliteli Fındık Projesi İmece Toplantıları ile köylerde uygulanmaya başlandı. (2002)

-Karadeniz'de Hayat konulu 40 eserden oluşan fotoğraf sergisi

açıldı. (2002)

-KTÜ İşletme ve Ekonomi Kulübü İşbirliği Protokolü imzalandı. (2002)

-KTÜ İşletme ve Ekonomi Kulübü ile ortaklaşa Borsa Günleri etkinlikleri düzenlendi. (2002)

-Borsanın ilk kitapları '**Dün-Bugün-Yarın Fındık**' ile '**Çay Bardaktan Taşıyor**' adı altında yayınlandı. (2002)

-Kısa adı ÇAYSİAD olan Çay Sanayici ve İşadamları Derneği aktif hale getirildi. (2002)

-Borsamızın üyesi olup, Trabzon'da faaliyet gösteren Oltan Gıda firması fındık ihracatında ilk sıraya yükselerek, rekortmen oldu. (2002)

-'**Çay Bardaktan Taşıyor**' paneli gerçekleştirildi. (2002)

-'**Karadeniz'de Hayat Fotoğraf Sergisi**' Ankara'da açıldı. (2002)

-TRT Trabzon Radyosu'nda her hafta '**Çay Bahçesi**' Programı yayınlanmaya başlandı. (2002)

-TRT Trabzon Radyosu'nda her hafta düzenli olarak üretimden tüketime kadar ilgili konularda bilgilerin aktarıldı '**Fındık Saati**' Programı yayınlanmaya başlandı. (2002)

-Sektörle ilgili kurum ve kuruluşlar bir araya getirilerek Türkiye'de ilk kez

Fındık Koordinasyon Kurulu oluşturuldu. (2002)

-Türk Fındığının İran'da ilk kez tanıtımı TTB tarafından yapıldı. (2003)

-Ordu'da gerçekleştirilen '**3 Milli Fındık Şurası**'na 2 bildiri sunuldu. (2004)

-Fındık fiyatları Türkiye'de ilk kez internet ortamında Trabzon Ticaret Borsası web sayfasında yer vermeye başlandı. (2005)

-Borsanın organizasyonu ile Ulusal Fındık Konseyi kuruldu. (2007)

-KTÜ'de Fındık Çalışma Grubu kuruldu. (2008)

-Fındıkta lisanslı depoculukla ilgili ilk araştırmalar yapıldı. (2009-2010)

-Fındıklı Ekmek Projesi uygulanmaya başlandı. (2009)

-Trabzonspor ile işbirliği yapılarak '**Trabzonspor'un Resmi Yiyeceği Fındık**' sloganı ile proje başlatıldı. Proje kapsamında futbolcular içeride ve dışarıdaki maçlar öncesinde tribünlere özel olarak hazırlanmış paket fındıklar attılar. (2009)

-'**Önce Gençlerin, Sonra Balıkların Kültürü Artsın Projesi**' uygulandı. (2011)

-TS EN ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi kuruldu. (2011)

-Karadeniz Teknik Üniversitesi ile birlikte '**Fındık ve Sağlık Araştırma Projesi**' yapıldı. (2011)

-Erzurum'un Gülveren Köyü öğrencilerine fındık gönderilerek, ilk kez ürünle tanışmaları sağlandı. (2012)

-Akredite borsa olundu. (2012)

-KOSGEB ile işbirliği yapılarak Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi kursu düzenlendi. (2012-2018)

-Fındık fabrikalarının ihtiyacını gidermek için Türkiye'de ilk Fındık Seçme Elemanı Kursları açıldı. (2013)

-Türkiye'de Değişen Çay Tüketim Alışkanlıkları Projesi, ÇAYSİAD ile ortaklaşa uygulandı. (2013)

-Fındıkta Verim ve Kaliteyi Arttırma Projesi hayata geçirildi. Örnek Bahçeler kurulmaya başlandı. Devlet desteği dolaylı da olsa Trabzon Tarım İl Müdürlüğü üzerinden sağlanarak toplamda 63 bahçe oluşturuldu. Geleneksel ocak sistemi yerine Tek Gövdeli bahçeler oluşturulmaya başlandı. (2013)

-“**Sen de Buda-Sen de Kazan**” sloganı ile doğru budama için 6 ilçede budamacılık kursları düzenlendi. (2014)

-“**Fındığı Daldan Değil, Yerden Toplayın**” sloganı ile çağrı yapıldı. (2014)

-Fındıkta Makineli Kurutma sistemi kuruldu. (2014)

-Trabzon Ticaret Borsası Tarihi Kitabı yayınlandı. (2014)

-E-Bülten elektronik ortamda ve yazılı materyal olarak yayınlanmaya başlandı. (2014)

-‘**ECO-AGRI Çiftçi Eğitimi Projesi**’, Of Ziraat Odası ile müşterek uygulandı. (2014)

-Bahçelerini yenileyecek olan üreticilere fındık fidanı dağıtılmaya başlandı. (2014)

Dijitalleşmenin önemli ayaklarından biri olan Elektronik Doküman Yönetim Sistemine geçiş yapıldı. (2014)

-Akreditasyon İzleme Komitesi kuruldu. (2014)

-Fındıkta Külleme ile mücadele için ilk çalıştay, tüm tarafların katılımı ile gerçekleştirildi. (2016)

-Örnek bahçelerde fındık hasadı yapılmaya başlandı. (2016)

-Fındık Çeşitleri Kitapçığı Türkçe-İngilizce olarak yayınlandı. (2016)

-Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın Verimlilik Proje Ödülleri yarışmasında, Fındıkta Verim ve Kaliteyi Arttırma Projesi ile finale kalındı. (2017)

-Samsun'da yapılan Uluslararası Fındık Kongresi'ne bildiri sunuldu. (2017)

-TÜRİB, Türkiye Ürün İhtisas Borsacılığı A.Ş Yetkili Acentesi olundu. (2019)

-Sakarya ve Giresun Ticaret Borsaları ile Kardeş Borsa Protokolü imzalandı. (2019)

-Avrasya Üniversitesi ile Teknoloji ve Inovasyona Yönetlik İş Birliği Protokolü imzalandı. (2019)

-Web sitesi online borsacılık hizmeti verebilecek şekilde güncellendi. (2019)

-Tarım-Ticaret-Turizm ile ilgili '3 T 12×12 Karadeniz Toplantıları' organize edilmeye başlandı. (2019)

-Fındık zararlısı Kahverengi Kokarca ile ilgili geniş kapsamlı toplantılar düzenlenmeye başlandı. (2019)

-Fındık İyi Tarım Uygulamaları konulu eğitim videoları yayınlandı. (2019)

-Trabzon'a Değer Katanlar törenle ödüllendirildi. (2019)

-Fındıkta Verim ve Kaliteyi Arttırma Projesi TOBB Oda/Borsa En İyi Proje Yarışmasında ilk 40 arasına girdi. (2019)

-Trabzon Ticaret Borsası'nda meclis başkanı olarak Sabit Sabır (1967-1994), yönetim kurulu başkanı olarak da Nejat Ongan (1952-1987) en uzun süreli görev yapmışlardır